

Kreativitet och estetisk funktion

”

I väldigt många fall är tekniken osynlig och kanske inte ens möjlig att beskriva i estetiska termer, till exempel tekniska system.

CLAES KLASANDER, FÖRESTÄNDARE CETIS

Vad är Teknik för typ av ämne? Vilka är ämnets huvudsakliga syften? I mitten på oktober var vi flera från CETIS som talade på de konferenser som hette "Ljuset på NT" och handlade om de nya kursplanerna. Då var de två frågorna viktiga, eftersom vi skulle tala om vilka förändringar som gjorts i kursplanen och vad det kunde ha för betydelse för undervisningen. En av aspekterna berörde "elevernas görande" i teknikämnet. I ett av inlagen i nyhetsbrevet tas detta upp.

Vilken roll spelar kreativitet och estetik i teknikämnet?

Frågans svar kanske bör sökas i skolhistorien. Teknik som skolämne har givits olika förtecken. Det senaste större skiftet skedde i och med Lp094. Då flyttades ämnet ut ur NO-blocket och blev ett eget ämne, med egna mål, eget innehåll och bedömningsgrunder. Några har också menat att teknik borde tillhöra de s.k. PrEst-ämnena – de praktisk-estetiska. Själv menar jag att Teknik är ett alldeles eget ämne, med egen kunskapsbas och blicken riktad *mot den konstruerade världen*.

Tre huvudsakliga syften brukar anges. Teknik ska

- vara ett demokratiskt-medborgerligt allmänbildande ämne
- bidra till en personlig teknisk handlingsberedskap
- bidra till ett tekniskt intresse som grund för elevernas kommande livsval.

Kreativiteten och "görandet"

Inom Lp094 stod det att elevernas praktiska arbete med utveckling av tekniska lösningar också tillför "en känslomässig dimension som knyter an till andra former av kreativ verksamhet". Från den punkten kan man säga att eleverna till viss del bör få pröva sin kreativitet, och utveckla den, inom teknikämnets ram. I den snart gällande kursplanen står det att "eleverna utvecklar förmåga att ta sig an tekniska utmaningar på ett medvetet och innovativt sätt" (Lgr22), vilket har en sorts samklang. Men kreativitet handlar inte bara om händernas arbete. Inte heller gör det teknikämnet till ett huvudsakligen praktiskestetiskt ämne. Det är bredare än så. Och för mycket "görande" och kreativitetsövningar kan skymma sikten för annan viktig undervisning, kunskap och förmågor!

Estetik som funktion

Ett av de mest centrala begreppen inom teknikvetenskapen är *funktion*. När nya tekniska lösningar tas fram – i industrin, hemma eller i skolan – är estetik hos lösningen en av flera funktioner som kan eftersträvas. Här kan man naturligtvis vara kreativ. Men kreativ estetik gäller långt ifrån alla lösningar. I väldigt många fall är tekniken osynlig och kanske inte ens möjlig att beskriva i estetiska termer, till exempel tekniska system. Därför är det bra att hitta samarbeten där utformningen av den estetiska funktionen kan få ta tid och där samarbetet bygger på att båda skolämnena vinner på det – både tidsmässigt och innehållsmässigt, som i exemplet mellan Teknik och Bild, sidorna 8-9. Från teknikämnets horisont gäller det att undervisa så att den estetiska funktionen kan belysas och diskuteras, eftersom den inte står på egna ben. I den kommande kursplanen för Bild står det att eleverna ska få utveckla "sin kreativitet och sitt intresse för att skapa och kommunicera visuellt" (Lgr22). Den estetiska utformningen kan därför huvudsakligen ligga på Bildämnets bord. Kreativiteten kan få en boost i mötet.

Teknikundervisning i skolan
ges ut av CETIS - Nationellt resurscentrum för teknikundervisning i skolan, vid Linköpings universitet. Nyhetsbrevet utkommer fyra gånger per år.

ANSVARIG UTGIVARE
Claes Klasander, CETIS
E-post: claes.klasander@liu.se
Telefon: 011-36 33 07

LAYOUT
Christina Wallnér, No Wait AB

REDAKTÖR OCH KONTAKT
Katarina Rehder, CETIS
E-post: katarina.rehder@liu.se
Telefon: 011-36 31 20

Postadress:
Linköpings universitet
Campus Norrköping
601 74 Norrköping

PRENUMERATION
Beställ ditt digitala exemplar gratis på CETIS hemsida.

Prenumerationsfrågor:
Lena Haskler
E-post: lena.haskler@liu.se
Telefon: 011-36 36 58

www.cetis.se